Mitja Skitek*

REVIZORJEVO POROČANJE ZA POSEBNE NAMENE V SKLADU Z ZAKONOM O INVESTICIJSKIH SKLADIH IN DRUŽBAH ZA UPRAVLJANJE

Special Purpose Auditor's Reporting on the Basis of the Investment Funds and Management Companies Act

POVZETEK ● *Revizor vedno bolj prevzema vlogo nadzornika v poslovnem svetu. Skoraj z vsakim novim zakonom, ki ureja delovanje in nadzor posameznega gospodarskega (pravnega) subjekta, se v eni od nadzornih vlog znajde tudi sam. Področje investicijskih skladov in družbah za upravljanje pri tem ne predstavlja nobene izjeme. Tako bo v prispevku govora predvsem o revizorjevih dolžnostih poročanja v skladu z zakonom. Poročila, ki jih mora revizor v tem primeru izdelati, lahko razvrstimo v tri sklope, in sicer v »klasična« poročila o revidiranih računovodskih izkazih, in posebna poročila, vezana na vrsto pravne osebe, o poslovanju katere poroča. Pri tem je predvsem pomembno, katere mednarodne standarde revidiranja, ki urejajo revizorjeva poročanja, uporabiti.*

Ključne besede ● *revidiranje, letna poročila, računovodski izkazi, investicijski skladi, družbe za upravljanje, vzajemni pokojninski skladi, revizorjevo poročanje, posebna poročila.*

* univ. dipl. ekon.; pooblaščeni revizor; strokovni svetovalec, Slovenski inštitut za revizijo, Ljubljana.

1. UVOD

Področje revizorjevega dela se vedno bolj širi, s tem pa prevzema nove in nove obveznosti, ter predvsem odgovornosti. Revizor nastopa v javnosti kot zaupanja vredna osebe, katere mnenje o zadevi, ki jo obravnava, nekaj velja. Zaradi tega in pa zaradi varovanja javnega interesa, s sprejemanjem novih in spreminjanjem starih zakonov ter podzakonskih predpisov, pridobiva dodatne dolžnosti poročanja, zato postaja poročanje o računovodskih izkazih le ena (še vedno sicer pomembna) od njegovih nalog.

Nekaj dodatnih obveznosti je revizor pridobil tudi s sprejetjem zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (odslej ZISDU-1), ki je v letu 2002 doživel svojo prenovo (Uradni list RS, št. 110/02). Le-ta skupaj s podzakonskimi predpisi revizorju ne nalaga samo revidiranje računovodskih izkazov pravnih oseb, katerih delovanje regulira, temveč tudi dajanje posebnih (lahko bi rekli celo podvojenih) zagotovil o pravilnosti njihovega poslovanja na nekaterih posebnih področjih, ki so posebej občutljiva in zahtevna.

V tem prispevku bomo prav poročanju za posebne namene posvetili največ pozornosti, in sicer bomo glede na zahtevana posebna (dodatna) poročila (mnenja) , ki jih mora revizor pri revidiranju po ZISDU-1 podati, opozorili na nekatere podrobnosti, na katere mora biti revizor pozoren pri njihovi pripravi, predvsem pa bo teža na tem, po katerem Mednarodnem standardu revidiranja (odslej MSR) oziroma drugih pravilih revidiranja, naj bi pripravil posamezno poročilo. Kljub temu se ne bomo mogli izogniti poročilu o revidiranju računovodskih izkazov posamezne pravne osebe (iz ZISDU-1), saj se tudi v zvezi z njegovo pripravo pojavljajo nekatere posebnosti, ki predstavljajo malenkostno odstopanje od poročila o revidiranju računovodskih izkazov po zakonu o gospodarskih družbah.

Glede na to, da tako ZISDU-1, kakor tudi ustrezni podzakonski akti na več mestih poudarjajo, da mora biti poročilo o revidiranju pripravljeno v skladu s pravili revidiranja iz 2. člena zakona o revidiranju (odslej ZRev-1), bomo v prispevku za vsako posamezno vrsto poročanja, predstavili tista posamezna pravila revidiranja, ki v konkretnem primeru preidejo v poštev, prav tako pa, kot bo razvidno iz prispevka, tudi nekatere omejitve njihove uporabe, izvirajoče iz predpisov.

2. PRAVNA PODLAGA

Za pravilno razumevanje nalog revizorja pri izpolnjevanju njegovih obvez, izvirajočih iz ZISDU-1, na njegovi podlagi sprejetih podzakonskih predpisov ter ZRev-1, je najprej potrebno pregledati in nato smiselno med seboj povezati določbe posameznih predpisov, in sicer vsaj naslednjih:

- Zakon o revidiranju, Uradni list RS, št. 11/01;
- Zakon o gospodarskih družbah, Uradni list RS, št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 32/98, 37/98, 84/98, 6/99, 54/99, 36/00, 45/01 (popr. 59/01), 50/02 in 93/02;
- Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje, Uradni list RS, št. 110/02;
- Zakon o trgu vrednostnih papirjev, Uradni list RS, št. 56/99 in 52/02;
- Sklep o revidiranju poslovanja vzajemnih skladov, Uradni list RS, št. 3/97 in 11/98;
- Sklep o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila pokojninskega sklada, Uradni list RS, št. 80/03;
- Sklep o revidiranju poslovanja investicijskih družb in pooblaščenih investicijskih družb, Uradni list RS, št. 3/97 (popr. 7/97) in 11/98;
- Sklep o podrobnejši vsebini povzetka revidiranega letnega oziroma polletnega poročila investicijskega sklada, Uradni list RS, št. 80/03;
- Sklep o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila investicijskega sklada, Uradni list RS, št. 80/03; ter
- Sklep o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila družbe za upravljanje, Uradni list RS, št. 80/03.

3. REVIDIRANJE IN ZISDU-1

ZISDU-1 med drugim ureja nadzor poslovanja investicijskih skladov, družb za upravljanje ter vzajemnih pokojninskih skladov. Ena od predvidenih oblik nadzora[1], je tudi revidiranje letnega poročila[2], ki pa v obravnavanih primerih, zaradi večjega števila poročil, kot je to v primeru revidiranja po ZGD, zahteva od revizorja nekoliko več dela in predvsem pozornosti pri njihovi sestavitvi.

Pri tem ni nepomembna tudi veljavnost posameznih predpisov, ki se nanašajo na revizorjeve aktivnosti pri revidiranju računovodskih izkazov ter obveznosti poročanja. Pri revidiranju družb za upravljanje in vzajemnih pokojninskih skladov mora revizor upoštevati nove podzakonske predpise (odslej sklepe) že pri revidiranju računovodskih izkazov za poslovno leto 2003, dočim je pri revidiranju investicijskih skladov potrebno v letu 2003 upoštevati še podzakonske akte, sprejete na podlagi starega zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje, za leto 2004 pa nove predpise samo pri investicijskih skladih, katerih poslovanje bo že usklajeno z ZISDU-1.

Prav tako za revizorja ni nepomembno, kaj je sploh vsebina revizorjevega pregleda pri posameznih vrstah pravnih oseb po ZISDU-1. Pri »revidiranju« letnega poročila družbe za upravljanje revizor v skladu z zakonom pregleduje in poroča zlasti o:

- bilanci stanja,
- izkazu poslovnega izida,
- izkazu finančnega izida,
- izpolnjevanju pravil o obvladovanju tveganj,
- izpolnjevanju pravil varnega in skrbnega poslovanja,
- stanju notranjih kontrol,
- načinu vodenja poslovnih knjig,
- kvaliteti informacijskega sistema,
- pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil Agenciji za trg vrednostnih papirjev (v nadaljevanju: Agencija).

---

[1] Tretji odstavek 32. člena (za družbe za upravljanje), 90. člen (za investicijske sklade), ter 212. člen za vzajemne pokojninske sklade.

[2] Izraz je nekoliko neposrečen, saj v skladu z zakonom o gospodrarskih družbah, revizor letno poročilo samo pregleda. Razlog temu je, da je del letnega poročila tudi poslovno poročilo, ki kot tak ne zapade pod revidiranje v skladu z zakonom o revidiranju. Velja pa za pregled letnega poročila Stališče 1 revizijskega sveta Slovenskega inštituta za revizijo, ki to področje in revizorjeve postopke podrobneje opisuje.

Pri »revidiranju« letnega poročila investicijskih skladov ter vzajemnih pokojninskih skladov[3] pa revizor v skladu z zakonom pregleduje in poroča zlasti o:

- računovodskih izkazih investicijskega sklada,
- pravilnosti in popolnosti razkritij v prilogi k računovodskim izkazom investicijskega sklada,
- spoštovanju pravil tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov o upravljanju investicijskih skladov,
- pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil Agenciji ter javnih objav informacij o poslovanju investicijskega sklada,
- pravilnosti in popolnosti seznama povezanih oseb iz šestega odstavka 13. člena tega zakona.

Zato revidiranje v teh primerih niti malo ne spominja na revidiranje gospodarskih družb po ZGD, logična pa postane tudi delitev poročila o revidiranju na tri (oziroma pri vzajemnih pokojninskih skladih dva) dele. Poročilo o revidiranju družbe za upravljanje oziroma investicijskega sklada tako obsega:

- revizorjevo poročilo o računovodskih izkazih,
- posebno mnenje za potrebe obveščanja javnosti, in
- dodatek.

Pri vzajemnih pokojninskih skladih pa v okviru poročila o revidiranju ni potrebno sestavljati posebnega mnenja za potrebe obveščanja javnosti. To predstavlja razširitev »običajnega« poročila o revidiranju, ki ga dopušča tretji odstavek 24. člena ZRev-1 in ki določa, da mora *poročilo o revidiranju* banke, zavarovalnice, borznoposredniške družbe, družbe za upravljanje oziroma druge finančne organizacije vsebovati tudi podatke, določene z zakonom, ki ureja revidiranje teh oseb. Povedano drugače, sestavni del poročila o revidiranju omenjenih pravnih oseb je poleg revizorjevega poročila o računovodskih izkazih tudi posebno mnenje za potrebe obveščanja javnosti (razen pri vzajemnih pokojninskih skladih) ter dodatek, katerega vsebina je za vsako od omenjenih družb natančno opredeljena. Če torej revizor katerega izmed omenjenih delov poročila o revidiranju izpusti, se le-to smatra za pomanjkljivo, posledica pa je lahko tudi sankcioniranje revizorja zaradi nespoštovanja zakonov in pravil revidiranja.

[3] Drugi odstavek 210. člena ZISDU-1 pri revidiranju vzajemnih pokojninskih skladov napotuje na smiselno uporabo določb 90. člena tega zakona.

3.1. Zaznani problemi

ZISDU-1 skupaj s sklepi pri revidiranju v obravnavanih primerih napotuje na uporabo pravil revidiranja iz 2. člena ZRev-1. S tem je razumeti, da naj bi se vse faze revizijskega dela, in sicer načrtovanje, preverjanje delovanja notranjih kontrol, ocenjevanje in določanje tveganja in pomembnosti, vzorčenje, preizkušanje podatkov in druge, opravljale v skladu z veljavnimi pravili revidiranja. Kot pa je razbrati iz podzakonskih predpisov, le-ti v nekaterih delih posegajo na področja, ki so po določbah MSR v popolni domeni revizorja, in sicer:

- pri revidiranju investicijskih skladov, kjer sklep o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila investicijskega sklada v 8. členu določa, na koliko (ne)naključno izbranih enotah iz populacije, naj revizor opravi potrebne revizijske postopke in na podlagi zaključkov poda mnenje; ter
- pri podajanju posebnega mnenja za potrebe obveščanja javnosti, kjer je že v naprej določen kriterij oblikovanja mnenja.

To je v nasprotju z določili MSR in pravili revidiranja nasploh, saj iz njih popolnoma jasno izhaja, da mora revizor sam, na podlagi ocen tveganja ter ocen zadostnosti in ustreznosti revizijskih dokazov določiti velikosti vzorcev za preverjanje delovanja notranjih kontrol ter preizkušanje podatkov[4].

Pri podajanju revizijskega mnenja, ki naj bi predstavljal rezultat revizorjevega dela, pa standardi predvidevajo, da revizor skrbno preišče in oceni sklepe, sprejete na podlagi pridobljenih revizijskih dokazov, kot podlago za izdajo revizijskega mnenja. Torej v skladu s pravili revidiranja revizor sam določa kriterije, z upoštevanjem katerih se odloča za vrsto mnenja, ki ga podaja. Sprejeti sklepi pa revizorju v primeru posebnega poročila za potrebe obveščanja javnosti ne omogočajo osebne strokovne presoje glede vrste mnenja, ki ga bo podal o revidiranem subjektu. Več o tem v poglavju, ki posebej obravnava ta poročila.

Iz predstavljenega zato izhaja, da veljavni sklepi revizorja napotujejo na uporabo določenih pravil in postopkov (izven sprejetih pravil revidiranja), ki imajo posreden ali neposreden vpliv na cilj revizije, in sicer podajo revizorjevega mnenja, revizorjeva naloga pa je, da o upoštevanju teh pravil obvesti tudi bralca njegovega poročila.

---

[4] **Točka 2 MSR 530** - Ko revizor načrtuje revizijske postopke, mora določiti ustrezne načine izbiranja postavk za preizkušanje, da bi zbral revizijske dokaze za doseganje namenov revizijskih preizkusov.

Točka 40 MSR 530 - Pri določanju velikosti vzorca revizor razmisli, ali je tveganje pri vzorčenju zmanjšano na sprejemljivo nizko raven. Na velikost vzorca vpliva raven tveganja pri vzorčenju, ki jo je revizor pripravljen sprejeti. Čim manjše tveganje je revizor pripravljen sprejeti, tem večji mora biti vzorec.

4. REVIZIJSKI STANDARDI O POROČANJU

Kot izhaja iz do sedaj povedanega, je revizorjevo poročilo o revidiranju sestavljeno iz kar nekaj vrst poročil, zato je potrebno ugotoviti, v skladu s katerimi mednarodnimi standardi revidiranja, ki govorijo o poročanju, jih pripraviti.

Standardi revidiranja, ki urejajo različne oblike poročanja so naslednji:

- MSR 700 - Revizorjevo poročilo o računovodskih izkazih.
- MSR 800 - Revizorjevo poročilo o revizijskih poslih za posebne namene .
- MSR 810 - Preverjanje predračunskih računovodskih informacij.
- MSR 910 - Posli preiskovanja računovodskih izkazov.
- MSR 920 - Posli opravljanja dogovorjenih postopkov v zvezi z računovodskimi informacijami.

Ni dvoma, da se revizorjevo poročilo o računovodskih izkazih pripravi z upoštevanjem standarda 700. Tu gre za »klasično« revizijo računovodskih izkazov, kjer revizor podaja mnenje, ali so le-ti resnična in poštena slika finančnega stanja gospodarske družbe ter poslovnega izida in finančnega izida v skladu s sprejetim okviroma računovodskega poročanja.

Večji problem je z izbiro ustreznega standarda poročanja za ostale dele poročila o revidiranju. Pri tem si moramo pomagati z določbami ZISDU-1 in sklepov, ter ugotoviti, kaj se od revizorja pričakuje.

V okviru posebnega poročila za obveščanje javnosti, ki ga mora revizor pripraviti na podlagi poročila o računovodskih izkazih ter poročila iz dodatka, ni dilem, saj gre v bistvu za poročilo, ki naj bi predstavljalo splošno mnenje o revidirani pravni osebi, pri čemer so kriteriji za podajo mnenja določeni v sklepu in revizor nima prav nobenega manevrskega prostora oziroma možnosti glede strokovne presoje in upoštevanja pomembnosti posameznega mnenja pri njegovem oblikovanju.

Na drugi strani imamo poročila iz dodatka poročila o revidiranju, katerih vrsta je odvisna od vrste pravne osebe, ki jo revizor revidira. Ne glede na to, pa iz zakonskih določb izhaja, da je njihov namen pridobiti in z mnenjem podati visoko stopnjo zagotovila v zvezi s predmetom revizorjevega pregleda. S tem razlogom je za njihovo pripravo, ob upoštevanju pravil revidiranja, edino primeren standard 800, saj samo ta (razen MSR 700, ki se uporablja za revidiranje računovodskih izkazov kot celote, ter MSR 810, ki se uporablja v zvezi s poročanjem o predračunskih računovodskih izkazih) predvideva take revizijske postopke, da lahko revizor izrazi mnenje z dovolj nizkim tveganjem

(daje visoko raven zagotovil). Tako visokih zagotovil revizor ne dobi ne z revizijskimi postopki, opravljenimi v skladu z MSR 910 (Posli preiskovanja računovodskih izkazov), ki dajejo samo zmerna zagotovila, ne v skladu z MSR 920 (Posli opravljanja dogovorjenih postopkov v zvezi z računovodskimi informacijami), ki ne dajejo nobenih zagotovil.

V nadaljevanju bodo predstavljeni načini uporabe MSR 800 pri revizorjevem poročanju za posebne namene.

5. REVIZORJEVO POROČILO O RAČUNOVODSKIH IZKAZIH

V tem delu se bomo srečali z revidiranjem računovodskih izkazov treh vrst pravnih oseb, katerih delovanje in nadzor ureja ZISDU-1, in sicer investicijskih skladov, družb za upravljanje ter vzajemnih pokojninskih skladov. Prvenstveno mora revizor pri tem izhajati iz določb materialnega zakona, saj le-ta podaja vsa potrebna izhodišča za njihovo revidiranje[5], sklicuje se namreč na uporabo pravil revidiranja iz 2. člena ZRev-1, če z ZISDU-1 in na njegovi podlagi sprejetimi podzakonskimi akti ni drugače določeno.

Torej iz povedanega izhaja, da naj se revidiranje računovodskih izkazov omenjenih subjektov ne bi bistveno razlikovalo od revidiranja ostalih, ustanovljenih v skladu z ZGD, vendar pa je treba pri tem biti pozoren na nekatere posebnosti.

5.1. Opredelitev okvira računovodskega poročanja

Izhajajoč iz namena revidiranja, t. j. *je omogočiti revizorju izraziti mnenje, ali so računovodski izkazi v vseh bistvenih pogledih pripravljeni v skladu z opredeljenim okvirom računovodskega poročanja*, je pred začetkom revidiranja potrebno opredeliti dva pojma, in sicer:

- okvir računovodskega poročanja, ki ga mora revidirana oseba spoštovati pri izdelavi računovodskih izkazov, ter
- vsebino oziroma obseg računovodskih izkazov.

[5] To tudi ni v nasprotju z ZRev-1, saj njegov drugi člen določa, da mora revizor opravljati revidiranje na način določen s tem zakonom (ZRev-1), temeljnimi revizijskimi načeli in drugimi pravili revidiranja, ki jih sprejema Slovenski inštitut za revizijo (v nadaljnjem besedilu: inštitut), ter mednarodnimi standardi revidiranja in mednarodnimi stališči o revidiranju, ki jih pri Mednarodnem združenju računovodij sprejema Mednarodni odbor za pravila revidiranja, **in drugimi zakoni, ki urejajo revidiranje posameznih pravnih oseb** oziroma druge oblike revizije, in predpisi, izdanimi na njihovi podlagi.

V skladu z MSR 120 – Ustroj računovodskega poročanja - *se računovodski izkazi navadno pripravljajo in predstavljajo letno in so usmerjeni k splošnim informacijam, ki jih potrebuje veliko uporabnikov. Številni izmed njih se zanašajo na računovodske izkaze kot glavni vir informacij, ker ne morejo priti do dodatnih informacij, ki bi zadovoljevale njihove posebne informacijske potrebe. Zato morajo biti računovodski izkazi pripravljeni v skladu z*

- *mednarodnimi računovodskimi standardi in/ali*
- *računovodskimi standardi, veljavnimi v državi, in/ali*
- *drugimi veljavnimi in splošnimi okviri računovodskega poročanja, namenjenimi uporabi pri računovodskem poročanju in opredeljenimi v računovodskih izkazih.*

Pri pripravi računovodskih izkazov morajo obravnavane pravne osebe poleg slovenskih računovodskih standardov upoštevati tudi materialne zakone oziroma podzakonske akte, ki posebej in podrobneje opredeljujejo nekatera področja izkazovanja in vrednotenja računovodskih postavk v računovodskih izkazih.

Zato je potrebno poleg slovenskih računovodskih standardov kot okvir računovodskega poročanja smatrati tudi ustrezne zakone. Revizor se tako v mnenju o revidiranih računovodskih izkazih sklicuje na ZISDU-1, ZTVP-1 oziroma ZPIZ-1, ter v primeru pozitivnega mnenja zapiše:

»*Po našem mnenju so računovodski izkaz, našteti v prvem odstavku, resnična in poštena slika finančnega stanja družbe …… na dan 31. decembra 20…. ter poslovnega izida in finančnega izida v tedaj končanem letu v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi in v skladu z (ZISDU-1, ZTVP-1 oziroma ZPIZ-1).*«

Pri sklicevanju na ustrezne zakone je potrebno upoštevati sklepe o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila investicijskih skladov, družb za upravljanje oziroma vzajemnih pokojninskih skladov.

5.2. Opredelitev računovodskih izkazov

Naslednje, kar mora revizor opredeliti, preden se loti revidiranja je, kateri računovodski izkazi so sploh predmet njegovega pregleda, oziroma kako je vsebina računovodskih izkazov opredeljena z zakonom in računovodskimi standardi. To je pomembno zato, ker mora revidiranje načrtovati in izvesti tako, da v zvezi z njimi pridobiti zadostne in ustrezne revizijske dokaze, na podlagi katerih bo podal svoje mnenje.

V zvezi z opredelitvijo računovodskih izkazov je področje, ki ga ureja ZISDU-1, nekoliko specifično. Poleg »klasičnih« računovodskih izkazov, določenih z ZGD ter njim pripadajočih obveznih razkritij, se v obravnavanem primeru predvideva tudi dodatek k tem računovodskim izkazom. Zato ima revizor pri revidiranju:

- *investicijskih skladov opraviti z naslednjim računovodskimi izkazi :*
  - bilanca stanja,
  - izkaz poslovnega izida,
  - izkaz finančnega izida,
  - izkaz gibanja kapitala za investicijsko družbo oziroma izkaz gibanja enot premoženja in vrednosti enot premoženja vzajemnega sklada v obtoku,
  - priloga (dodatek) k računovodskim izkazom, ki vsebuje:
    - opis uporabljenih temeljnih računovodskih usmeritev,
    - pojasnila posameznih rešitev in vrednotenj,
    - strukturo naložb in izkaz premoženja,
    - izkaz pomembnejših sprememb premoženja,
    - pojasnila in razkritja posameznih vrst stroškov, ki tvorijo celotne stroške investicijskega sklada,
    - razkritja o poslih z lastnimi delnicami.

- *družb za upravljanje opraviti z naslednjim računovodskimi izkazi:*
  - bilanca stanja,
  - izkaz poslovnega izida,
  - izkaz finančnega izida,
  - izkaz gibanja kapitala,
  - priloge (dodatek) k računovodskim izkazom, ki vsebujejo:
    - opis uporabljenih temeljnih računovodskih usmeritev in
    - pojasnila posameznih rešitev in vrednotenj,
  - priloge k računovodskim izkazom družbe za upravljanje, določene s sklepom o vrstah in shemah računovodskih izkazov, vsebini prilog in analitičnem kontnem načrtu družbe za upravljanje, izdanim na podlagi drugega odstavka 32. člena zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (v nadaljevanju: ZISDU-1), in sicer:
    - prikaz strukture prihodkov od upravljavskih provizij,

  - prikaz sredstev dobro poučenih vlagateljev v upravljanju,
  - razkritja terjatev, obveznosti in naložb po skupinah povezanih oseb iz 13. člena ZISDU-1.
- *vzajemnih pokojninskih skladov opraviti z naslednjim računovodskimi izkazi:*
  - bilanca stanja,
  - izkaz poslovnega izida,
  - izkaz finančnega izida,
  - dodatek k računovodskim izkazom, ki vsebuje:
    - opis uporabljenih temeljnih računovodskih usmeritev,
    - pojasnila posameznih rešitev in vrednotenj,
    - izkaz premoženja.

Temu primerna mora biti tudi opredelitev računovodskih izkazov v prvem odstavku revizorjevega poročila o revidiranih računovodskih izkazih.

6. REVIZORJEVO POROČANJE ZA POSEBNE NAMENE

6.1. Posebno revizorjevo mnenje za potrebe obveščanja javnosti

Prvo od posebnih poročil, ki jih mora revizor izdati poleg poročila o revidiranju računovodskih izkazov, je posebno mnenje za potrebe obveščanja javnosti. Zakon ga predvideva samo pri revidiranju investicijskega sklada ali družbe za upravljanje. Njegov namen je izdaja enotnega mnenja o opravljenem revidiranju in sicer z upoštevanjem vseh mnenj, tako tistega o računovodskih izkazih, kakor tudi mnenj iz posameznih posebnih poročil.

Podzakonska predpisa, ki urejata izdajo tega mnenja, določata, da mora le-ta obsegati navedbo, ali je mnenje pritrdilno (podano brez pridržka), podano s pridržkom, odklonilno ali pa je revizor zavrnil izdelavo mnenja. V primeru, da je katero od posameznih mnenj v zvezi s poročili v dodatku odklonilno ali podano s pridržkom, mnenje revizorja za potrebe obveščanja javnosti ne more biti pritrdilno. Glede na to revizor določi mnenje za potrebe obveščanja javnosti kot odklonilno ali podano s pridržkom.

V zvezi z njim, pa iz podzakonskih aktov izhaja posebnost, in sicer, nikjer ni izrecno omenjeno (za razliko od drugih poročil), da mora revizor pri njegovi pripravi spoštovati pravila revidiranja. To je tudi nekako logično, saj kriteriji za oblikovanje vrste »skupnega« mnenja, s pravili revidiranja nimajo nič

skupnega. Že samo dejstvo, da je samo eno mnenje v revizorjevih poročilih drugačno od pritrdilnega, povzroči, da je mnenje za potrebe obveščanja javnosti drugačno od pritrdilnega, ne glede na upoštevanje pomembnosti posameznega področja v celotnem poslovanju revidirane pravne osebe.

Vendar pa je potrebno na to mnenje gledati tudi, kot na del poročila o revidiranju, in sicer opredelitve tega poročila v posameznih podzakonskih aktih (revizorjevo mnenje za potrebe obveščanja javnosti je del poročila o revidiranju) skupaj z določbami ZRev-1, kjer je prav tako opredeljen pojem poročila o revidiranju in za katerega se smatra, da bo sestavljen v skladu s pravili revidiranja. Zato menimo, da mora revizor tudi pri podaji mnenja za potrebe obveščanja javnosti, upoštevati pravila revidiranja.

Revizorjeva pozornost pri izdaji tega poročila bo morala biti usmerjena predvsem v to, da njegovim uporabnikom predstavi predmet revidiranja, področje revidiranja oziroma pravila (predpise), na podlagi katerih se je revidiranje opravilo, ter spoštovanje katerih kriterijev je bilo z revidiranjem preverjeno. Na koncu revizor poda mnenje o tem ali je predmet revidiranja skladen z uporabljenimi kriteriji.

Predlog poročila z odklonilnim mnenjem za potrebe obveščanja javnosti za družbe za upravljanje

REVIZORJEVO POROČILO ZA POTREBE OBVEŠČANJA JAVNOSTI

Revidirali smo letno poročilo družbe za upravljanje ABC d.d. z dne …….. za poslovno leto 200X, končano 31. decembra 200X. Za letno poročilo je odgovorno ravnateljstvo družbe za upravljanje. Naša naloga je na podlagi revizije izraziti mnenje o letnem poročilu.

Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja ter zakonom o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (Uradni list RS, št. 110/02; odslej ZISDU-1). ZISDU-1 opredeljuje obseg revizijskega pregleda ter vsebino poročila o revidiranju, standardi pa zahtevajo od nas načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev primernega zagotovila, da letno poročilo ne vsebujejo bistveno napačnih navedb. Revizija vključuje preizkuševalno preverjanje dokazov o zneskih in razkritjih v letnem poročilu (povezanih z računovodskimi izkazi). Revizija vključuje tudi presojanje uporabljenih računovodskih načel in pomembnih ocen ravnateljstva ter ovrednotenje celovite predstavitve računovodskih izkazov. Prepričani smo, da je opravljena revizija primerna podlaga za naše mnenje. Mnenje je podano v skladu s sklepom o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in

poročila o revidiranju letnega poročila družbe za upravljanje (Uradni list RS, št. 80/03).

Pregledali smo stanje ter preverjali delovanje notranjih kontrol družbe za upravljanje in ugotovili, da sistem notranjih kontrol ni zadovoljiv, ker niso vzpostavljene nekatere kontrole na posameznih ključnih mestih (… povemo katere kontrole in na katerih mestih …), prav tako pa je preizkušanje njihovega delovanja pokazalo, da le-te ne delujejo in ne zagotavljajo odkrivanje in odpravljanje napak v računovodskih izkazih. O stanju notranjih kontrol je bilo zato izdano revizorjevo poročilo z odklonilnim mnenjem.

Zaradi okoliščin, opisanih v prejšnjem odstavku, po našem mnenju letno poročilo družbe za upravljanje ABC d.d. ni resnična in poštena slika finančnega stanja gospodarske družbe na dan 31. decembra 200X ter poslovnega izida in finančnega izida v tedaj končanem letu v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi, ZISDU-1 in zakonom o trgu vrednostnih papirjev (Uradni list RS, št. 56/99 in 52/02).

Poslovno poročilo je skladno z revidiranimi računovodskimi izkazi.

Datum REVIZOR
Naslov"

Kot predmet revidiranja je v revizorjevem poročilu za potrebe obveščanja javnosti opredeljeno letno poročilo in to iz naslednjih razlogov:

- 90. člen ZISDU-1 govori o revidiranju letnega poročila in ne o revidiranju računovodskih izkazov oziroma o pregledu letnega poročila, kot to določa ZGD;
- prvi odstavek 90. člena se v zvezi z revidiranjem sklicuje na ZGD, razen v primerih, ki jih ta zakon drugače ureja. To drugačnost pa je mogoče razbrati že iz naziva poglavja (»Revidiranje letnega poročila«) ter iz določb drugega odstavka tega člena;
- v drugem odstavku 90. člena ZISDU-1 je podrobneje opredeljen potreben obseg revidiranja letnega poročila, ker je opisano, o čem naj bi revizor poročal, njegova vsebina pa močno odstopa od določb ZGD in ZRev-1.

Zato se je zaradi drugače urejenega revidiranja potrebno v drugem odstavku poročila sklicevati ne samo na uporabo MSR pri revidiranju temveč tudi na ustrezno zakonodajo.

6.2. Dodatek poročila o revidiranju

Naj na začetku tega poglavja najprej razčistimo začeto dilemo glede spoštovanja pravil revidiranja in posebnostmi sklepov, ki revizorju »predpisujejo« vrsto, predvsem pa obseg nekaterih revizijskih postopkov, vezanih na pridobivanje zadostnih in ustreznih revizijskih dokazov za podajo mnenja v revizorjevih poročilih za posebne namene.

Sklep o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila tako za investicijski sklad vsebuje poglavje »Naključno izbrani datumi«, ki določa, da *revizor za namen pregledovanja in oblikovanja poročil, ki so sestavni del dodatka v poročilu o revidiranju, naključno izbere datume izmed delovnih dni investicijskega sklada v obračunskem obdobju.* Nato pa v drugem odstavku opredeljuje način in obseg izbranih datumov, in sicer pravi da *revizor izbere dva naključna datuma znotraj dveh različnih mesecev obračunskega obdobja. Poleg dveh naključnih datumov revizor poroča tudi za 31. december poslovnega leta*.

Iz tega izhajajoč naj bi revizor za izdajo posebnih mnenj v okviru poročila o revidiranju investicijskega sklada pridobil ustrezna zagotovila na podlagi pregleda treh enot iz populacije (velikost vzorca). Seveda je delež pregledane populacije odvisen od števila enot v njej, kar pa se od poročila do poročila razlikuje[6]. Kot je bilo ugotovljeno že v poglavju Revizijski standardi o poročanju, se vsa revizorjeva poročila za posebne namene iz dodatka poročila o revidiranju v skladu z ZISDU-1, izdela z upoštevanjem MSR 800, ki določa, da mora revizor pri svojem delu upoštevati Mednarodne standarde revidiranja ter to tudi jasno nakazati v odstavku o področju revidiranja revizorjevega poročila. Zato se mora revizor pri določanju vrste in obsege revizijskih postopkov odločiti med spoštovanjem določil sklepa ali pravil revidiranja. Na ta način namreč opredeli zadostnost in ustreznost revizijskih dokazov za izdajo mnenja.

Če se odloči, da bo delal samo v skladu s pravili revidiranja, potem se v odstavku o področju revizije sklicuje na uporabo mednarodnih standardov revidiranja, v nasprotnem pa se mora sklicevati tudi na upoštevanje prej omenjenega sklepa (glej Prilogo 2).

Na koncu uvoda v predstavitev posameznih posebnih poročila revizorja iz dodatka bi radi opozorili samo na dejstvo, da so poročilo o revidiranih računovodskih izkazih in poročila iz dodatka, med seboj neposredno povezana, saj mora v skladu z MSR 250 revizor *dobiti tudi zadostne in ustrezne revizijske dokaze o upoštevanju takšnih zakonov in drugih predpisov, za katere na splošno meni, da vplivajo na opredelitev pomembnih zneskov in razkritij v računovodskih izkazih*. Zato je izrednega pomena, kakšna so mnenja v

[6] V primeru, da je potrebno določene obveznosti, ki so predmet pregleda iz tega naslova zagotavljati vsak dan v letu, delež vzorca, oblikovan v skladu s sklepom, v celotni populaciji zajema približno 1 % (to je delež, ki ga trije dnevi predstavljajo v vseh delovnih dnevih v letu).

posameznih poročilih iz dodatka in kakšno je mnenje o revidiranih računovodskih izkazih kot celoti. Gre namreč za poročila, v katerih revizor v glavnem podaja mnenja o izpolnjevanju obveznosti, ki jih revidirani osebi nalaga zakonodaja. Ker lahko kršitev zakonodaje v teh primerih pripelje do visokih denarnih kazni oziroma v skrajnem primeru tudi do odvzemov dovoljenj za opravljanje dejavnosti, imajo ta dejstva tudi pomemben vpliv na revidirane računovodske izkaze, pri čemer je potrebno upoštevati področje, o katerem revizor podaja mnenje in pa njegovo pomembnost za računovodske izkaze kot celoto.

6.2.1. Dodatek v okviru poročila o revidiranju investicijskega sklada[7]

V zvezi s poročanjem revizorja o opravljenih pregledih investicijskih skladov je potrebno najprej poudariti, da bo le-to potekalo v skladu z novo zakonodajo šele za poslovno leto 2004 in naprej oziroma od uskladitve (pooblaščenih) investicijskih družb z ZISDU-1. Do takrat se bo pri revidiranju upošteval sklep o revidiranju poslovanja investicijskih družb in pooblaščenih investicijskih družb.

Glede na to, da naj bi slej ko prej stari sklep prenehal veljati (z uskladitvijo po novem ZISDU-1), ter da ni bistvenih razlik med staro in novo ureditvijo, bomo v prispevku obravnavali naloge revizorja v skladu s slednjo.

Dodatek poročila o revidiranju investicijskega sklada[8] vsebuje naslednja poročila:

- *poročila o usklajenosti naložb investicijskega sklada z ZISDU-1* (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali so naložbe investicijskega sklada usklajene z določbami ZISDU-1, sklepom o naložbah investicijskega sklada, izdanim na podlagi prvega odstavka 77. člena ZISDU-1, drugimi določbami ZISDU-1 v zvezi z naložbami ter z določbami pravil upravljanja oziroma statuta investicijskega sklada);
- *poročila o vrednosti enote premoženja vzajemnega sklada* (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali je vrednost enote premoženja vzajemnega sklada izračunana v skladu s predpisi in na podlagi računovodskih izkazov, sestavljenih na podlagi sklepa o vsebini letnega in polletnega poročila, določenega v prvem odstavku 89. člena ZISDU-1, in ob upoštevanju določb ZISDU-1) oziroma *knjigovodske vrednosti delnic investicijske družbe* (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali je knjigovodska vrednost delnice investicijske družbe izračunana v skladu s predpisi in na podlagi računovodskih izkazov, sestavljenih na podlagi sklepa o vsebini letnega in polletnega poročila, določenega na podlagi prvega odstavka 89. člena ZISDU-1, in ob upoštevanju določb ZISDU-1);

[7] V skladu z ZISDU-1 se pod pojmom investicijski skladi razumejo vzajemni skladi in investicijske družbe.
[8] Dodatek mora biti pripravljen v skladu s pravili revidiranja.

- *poročila o izpolnjevanju pravil o obvladovanju tveganj, ki jih je za investicijski sklad predpisala družba za upravljanje* (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali investicijski sklad izpolnjuje ukrepe in načrte, ki jih je zanj določila družba za upravljanje na podlagi 65. člena ZISDU-1);
- *poročila o pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil* (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali obvestila in poročila, sestavljena za investicijski sklad, odražajo stanje, ki je razvidno iz revidiranih računovodskih izkazov) in
- *poročila o pravilnosti in popolnosti seznama povezanih oseb* (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali je seznam povezanih oseb iz šestega odstavka 13. člena ZISDU-1 pravilen in popoln).

V zvezi z omenjenim dodatkom se v sklepu pojavlja določba o naključno izbranih datumih, zato mora revizor, če jo bo pri poročanju upošteval, to posebej poudariti v poročilu. Na drugi strani pa, kot bomo lahko opazili v nadaljevanju, te določbe ne vsebujeta sklepa, ki urejata revidiranje družb za upravljanje ter vzajemnih pokojninskih družb, pa čeprav tudi tam dodatek predvideva poročilo o pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil Agenciji, ter pri družbah za upravljanje tudi poročilo o izpolnjevanju pravil o obvladovanju tveganj. Razlog za odsotnost omenjene določbe v teh sklepih nam ni poznan.

Torej mora revizor za vsa predvidena poročila in v njih vključena mnenja zbrati zadostne in ustrezne revizijske dokaze v zvezi s predmetom revidiranja.

6.2.2. Dodatek v okviru poročila o revidiranju družbe za upravljanje

Podobno, kot je to urejeno za investicijske sklade, je s posebnim podzakonskim predpisom urejena tudi vsebina dodatka k poročilu o revidiranju družbe za upravljanje, ki vsebuje naslednja poročila:

- *poročilo o izpolnjevanju pravil o obvladovanju tveganj* (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali družba za upravljanje določa in izvaja ukrepe in načrte iz 65. člena ZISDU-1);
- *poročilo o izpolnjevanju pravil varnega in skrbnega poslovanja* (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali družba za upravljanje spoštuje določbe 138. člena ZISDU-1);
- *poročilo o stanju notranjih kontrol* (ki vključuje revizorjevo mnenje o stanju notranjih kontrol pri poslovanju družbe za upravljanje ter pri upravljanju investicijskega sklada in premoženja dobro poučenih vlagateljev);
- *poročilo o načinu vodenja poslovnih knjig* (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali je vodenje poslovnih knjig družbe za upravljanje skladno z določbami Slovenskih računovodskih standardov, ZISDU-1 in z določbami podzakonskih aktov, izdanih na podlagi ZISDU-1);

- *poročilo o kvaliteti informacijskega sistema* (ki vključuje revizorjevo mnenje o kvaliteti informacijskega sistema družbe za upravljanje); in
- *poročilo o pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil* (ki vključuje revizorjevo mnenje o pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil, posredovanih Agenciji, ter o njihovi skladnosti s stanjem, ki je razvidno iz letnega poročila družbe za upravljanje).

6.2.3. Dodatek v okviru poročila o revidiranju vzajemnega pokojninskega sklada

In za konec še določbe zakona v zvezi z dodatkom poročila o revidiranju vzajemnega pokojninskega sklada, ki naj bi vseboval naslednja poročila:

– *poročilo o pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil* (ki vključuje revizorjevo mnenje o pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil, ki jih upravljavec vzajemnega pokojninskega sklada pošilja Agenciji); in

– *poročilo o spoštovanju določil ZPIZ-1 o upravljanju vzajemnega pokojninskega sklada*[9] (ki vključuje revizorjevo mnenje o tem, ali upravljavec spoštuje pravila ZPIZ-1).

6.3. Uporaba ustreznih poročil iz MSR 800

Kot je bilo že povedano, se za poročanje v zvezi z dodatkom k poročilu o revidiranju uporabljajo določbe MSR 800, saj revizijski postopki, ki jih mora revizor opraviti za podajo mnenja, omogočajo najvišjo stopnjo zagotovil. Standard predvideva naslednje vrste poročanja:

- Poročila o računovodskih izkazih, pripravljenih v skladu s splošnimi računovodskimi temelji, ki niso mednarodni računovodski standardi ali standardi v državi;
- Poročila o sestavinah računovodskih izkazov;
- Poročila o upoštevanju pogodbenih določb; in
- Poročila o povzetkih računovodskih izkazov.

Iz vsebine obravnavanih poročil, predstavljenih v prejšnjem poglavju izhaja, da iz omenjenega standarda sigurno ne prideta v poštev poročilo pod prvo in četrto alineo. Torej bo potrebno revizorjeva poročila razvrstiti v dve skupini, in sicer:

- poročila iz dodatka pripravljena po vzorcu poročila o sestavinah računovodskih izkazov; ter

[9] Tu gre v bistvu za preverjanje spoštovanja 315. do 320. člena ZPIZ-1 (poglavja o upravljanju vzajemnega pokojninskega sklada).

- poročila iz dodatka, pripravljena po vzorcu poročila o upoštevanju pogodbenih (zakonskih) določil;

Poročila, ki po našem mnenju sodijo v prvo skupino so:

- poročila o vrednosti enote premoženja vzajemnega sklada oziroma knjigovodske vrednosti delnic investicijske družbe (IS[10])
- poročila o pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil (IS)
- poročila o pravilnosti in popolnosti seznama povezanih oseb (IS)
- poročilo o stanju notranjih kontrol (DZU)
- poročilo o načinu vodenja poslovnih knjig (DZU)
- poročilo o kvaliteti informacijskega sistema (DZU)
- poročilo o pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil (DZU)
- poročilo o pravilnosti in popolnosti obvestil in poročil (VPS)

Poročila, ki po našem mnenju sodijo v drugo skupino so:

- poročila o usklajenosti naložb investicijskega sklada z ZISDU-1 (IS)
- poročila o izpolnjevanju pravil o obvladovanju tveganj, ki jih je za investicijski sklad predpisala družba za upravljanje (IS)
- poročilo o izpolnjevanju pravil o obvladovanju tveganj (DZU)
- poročilo o izpolnjevanju pravil varnega in skrbnega poslovanja (DZU)
- poročilo o spoštovanju določil ZPIZ-1 o upravljanju vzajemnega pokojninskega sklada (VPS)

Natančnejša opredelitev uporabe ustreznih določb MSR 800 bo možna šele po objavi tabel in vprašalnikov, ki naj bi revizorju služili kot podlaga za izdajo poročil iz dodatka, ter naj bi nazorno prikazovali vsa ugotovljena odstopanja. Vzorce tabel in vprašalnikov z navodili za sestavo oblikuje na predlog Agencije Slovenski inštitut za revizijo.

Vendar velja ponovno opozoriti na naslednje. Vsa poročila iz dodatka poročila o revidiranju se, zaradi visoke stopnje zagotovil, ki je predvidena, izdelajo upoštevajoč MSR 800. Ne glede na to, ali se zdi za konkretno poročilo primerneje upoštevati način, ki je predviden za izdelavo poročila o sestavinah računovodskih izkazov ali poročila o spoštovanju pogodbenih (zakonskih) določil, pa je potrebno upoštevati naslednje:

---

[10] (IS) – poročilo je predvideno v dodatku poročila o revidiranju investicijskih skladov,
(DZU) – poročilo je predvideno v dodatku poročila o revidiranju družb za upravljanje,
(VPS) - poročilo je predvideno v dodatku poročila o revidiranju vzajemnih pokojninskih skladov.

- v uvodnem odstavku je potrebno natančno opredeliti predmet revidiranja (kaj, na kateri datum, za katero obdobje,…) ter odgovornosti ravnateljstva in naloge revizorja;
- v odstavku o področju revidiranja je potrebno opredeliti, katera pravila so vplivala na način izvajanja revidiranja, obliko ter vsebino poročila ter na vrsto podanega mnenja, oziroma ustrezno opisati delo, ki ga je moral revizor opraviti[11]. Ne sme manjkati tudi zagotovilo revizorja, da je opravljena revizija primerna podlaga za podajo mnenja; in
- v odstavku z mnenjem pa je potrebno jasno povedati, ali je predmet revidiranja v vseh bistvenih pogledih skladen s kriteriji, ki jih je revizor uporabljal pri revidiranju.

V prilogah na koncu prispevka prikazujemo nekaj primerov poročil iz dodatka poročil o revidiranju.

7. ZA KONEC O PORAJAJOČIH SE PROBLEMIH

Na koncu bi radi povzeli nekaj vprašanj in problemov, ki so se pojavili med pisanjem omenjenega prispevka in zahtevajo ustrezne odgovore oziroma pojasnila, da bo revizija res lahko potekala v duhu pravil revidiranja, ki se skozi celotno zakonodajo, ki ureja to področje, postavljajo v ospredje.

Nedoslednost pri izdajanju vseh poročil, povezanih z revidiranjem po ZISDU-1, lahko revizorje spravi v zelo neprijetno situacijo, namreč kaj hitro se lahko zgodi, da bodo poročila med seboj neskladna. Menimo, da mora imeti revizor na prvem mestu pred očmi revizorjevo poročilo o revidiranih računovodskih izkazih. V primeru namreč, da bo katero izmed njegovih poročil iz dodatka prilagojeno, mora takoj razmisliti o vplivu tega področja na revidirane računovodske izkaze ter o morebitni spremembi poročila o revidiranih računovodskih izkazih.

Prvi problem, ki je bil izpostavljen tudi v prispevku, je povezan z izdajo revizorjevega poročila za potrebe obveščanja javnosti. Ali ga sestaviti v skladu s pravili revidiranja ali ne, ter nadalje, če v skladu s pravili revidiranja, kaj potem opredeliti kot predmet revidiranja (letno poročilo, računovodske izkaze, morebiti kaj drugega). V primeru pa, da ga ne sestavimo v skladu s pravili

[11] Pri poročilih v okviru dodatka poročila o revidiranju investicijskega sklada se je v primerih, ko je revizor upošteval določila 8. člena Sklep o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila investicijskega sklada v zvezi z naključno izbranimi datumi, v odstavku o področju revizije obvezno sklicevati na uporabo le tega, saj tu prihaja do odstopanj od pravil revidiranja.

revidiranja, kakšna naj bo potem oblika in vsebina poročila, da bo le to jasno in pri uporabniku ne bo zbujalo napačnih interpretacij.

Naslednje področje, kjer bo revizor prav tako naletel na vprašanje kako postopati, da bo naročnik dobil to kar potrebuje in kar od njega zahteva zakonodaja ter da bo revizija opravil v skladu s pravili revidiranja, pa so poročila iz dodatka poročila o revidiranju. Največjo težavo predstavljajo področja, kjer ni opredeljenih jasnih kriterijev za presojo. Mogoče bodo odgovore na nejasno zastavljene naloge revizorja, ki izhajajo iz zakonodaje, razčistile tabele in vprašalniki, na katerih naj bi temeljilo njegovo delo oziroma revizijski postopki. Naj omenimo samo nekatera najbolj v nebo vpijoča:

- Pri poročanju o stanju notranjih kontrol naj bi revizor poročal o stanju notranjih kontrol pri poslovanju družbe za upravljanje ter pri upravljanju investicijskega sklada in premoženja dobro poučenih vlagateljev. Ni pa jasno, ali je s stanjem mišljeno samo dejstvo, da kontrole obstajajo, ali tudi dejstvo da delujejo. Četudi bi razumen revizor smatral, da je tu mišljeno oboje, pa naleti na naslednji problem, in sicer, kaj zapisati v mnenju. Ali je dovolj da zapiše, notranje kontrole so vzpostavljene in delujejo, ali bi se moral opredeliti tudi glede kvalitete sistema notranjih kontrol, kajti dejstvo, da kontrole so in delujejo, še ne pomeni, da je sistem tudi dober. Vendar pa mu za ta, zahtevnejši del, manjkajo objektivni kriteriji za presojo kvalitete.
- Pri poročanju o pravilnosti in popolnosti seznama povezanih oseb, mora revizor poročati o popolnosti in pravilnosti tega seznama. Če bi revizor delal v skladu s pravili revidiranja, bi se mnenje glasilo približno takole: »…..seznam povezanih oseb ***je v vseh bistvenih pogledih*** pravilen in popoln.« Ali je to tisto, kar zakonodajalec pričakuje od revizorja. Področje povezanih oseb je, kjerkoli se pojavlja, za raziskovanje eno najzahtevnejših področij, zato menimo, da revizor v tem delu lahko daje mnenje samo na podlagi izjav in zagotovil poslovodstva oziroma podatkov, ki nedvoumno izhajajo iz računovodskih izkazov. Razna sorodstvena in druga razmerja, ki predstavljajo povezane osebe, pa revizor ni v stanju raziskovati.
- O poročilu glede načina vodenja poslovnih knjig niti ne bi zgubljali besed, saj je očitno, da zakonodajalec ne pozna dobro namena revizorjevega poročila o revidiranih računovodskih izkazih. Če poslovne knjige v vseh bistvenih pogledih ne bi bile vodene v skladu s SRS, ZISDU-1 in ZTVP-1, bi bilo mnenje o revidiranih računovodskih izkazih temu primerno.
- S poročilom o kvaliteti informacijskega sistema družbe za upravljanje pa se od revizorja zahteva poročati o nečem, kar niti ni dobro opredeljeno. Kaj sploh je mišljeno z informacijskim sistemom? Ali ga razlagamo v ožjem ali širšem pomenu besede? Kaj je sploh kriterij za presojanje kvalitete? Na koncu, ali je pooblaščen revizor sploh dovolj strokovno usposobljen za presojanje ter poročanje o tem? Torej kar dovolj vprašanj, da se močno razmisli, ali in kako sploh poročati o tem.

- Poročilo o spoštovanju določil ZPIZ-1 o upravljanju vzajemnega pokojninskega sklada, naj bi pričalo o tem, da upravljavec pri upravljanju poslovanja vzajemnega pokojninskega sklada spoštuje določila ZPIZ-1. Vprašanja v zvezi s tem poročilom se bodo ob citiranju določb MSR 250 (predvsem točke 4), zastavila kar sama od sebe.

  Točka 14 MSR 250: V skladu s posebnimi zakonskimi zahtevami je mogoče od revizorja posebej zahtevati kot del revizije računovodskih izkazov poročilo, ali organizacija upošteva nekatere določbe zakonov ali drugih predpisov. V takem primeru revizor načrtuje preizkuse upoštevanja takšnih določil zakonov in drugih predpisov.

  Točka 4 MSR 250: Ali kako dejanje pomeni neupoštevanje predpisov, je zakonsko opredeljeno, kar je praviloma zunaj revizorjeve strokovne pristojnosti. Revizorjevi izobraževanje, izkušnje in razumevanje organizacije in njene panoge so lahko podlaga za spoznanje, da kaka dejanja, na katera postane revizor pozoren, lahko pomenijo neupoštevanje zakonov in drugih predpisov. Ugotovitev, ali posamezno dejanje pomeni ali utegne pomeniti neupoštevanje predpisov, je praviloma zasnovana na nasvetu poučenega veščaka, ki je pristojen za pojasnjevanje predpisov, toda dokončno to lahko ugotovi le sodišče.

Čisto za konec pa še o vzorcih tabel in vprašalnikov, na katere se sklicujemo skozi celoten prispevek, in od katerih pričakujemo, da nam bodo razjasnili marsikateri problem v zvezi z revidiranjem po ZISDU-1. Nesprejemljivo je, da se z nekim dokumentom, ki je čisto na dnu hierarhije predpisov, odpravljamo pomanjkljivosti, ki bi morale biti zapisane v zakonu ali vsaj v podzakonskem aktu, ki ga izdaja pristojno ministrstvo. Vsi problemi, ki smo jih obravnavali, izvirajo iz nenatančno zastavljenih nalog revizorju. In kako rešiti zagato. Enostavno, vzorce tabel in vprašalnikov bo izdal Slovenski inštitut za revizijo (ne po lastni želji, temveč na zahtevo zakonodajalca), s tem pa si bodo revizorji sami predpisali obseg del in nalog, posredno pa tudi pojasnjevali podzakonske predpise. Ali bo z rezultati zadovoljna tudi druga stran, se bo izkazalo šele kasneje.

Veliko uspeha pri revidiranju !!!

8. LITERATURA IN VIRI

1. Mednarodni standardi revidiranja in mednarodna stališča o revidiranju. Slovenski inštitut za revizijo, Ljubljana 2001.
2. Slovenski računovodski standardi. Slovenski inštitut za revizijo, Ljubljana, januar 2002.
3. Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 32/98-1451, 37/98-1719, 84/98, 6/99, 54/99-2543, 36/00-1687 in 45/01, popr. 59/01).
4. Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (Uradni list RS, št. 110/02).
5. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 26/03).
6. Zakon o trgu vrednostnih papirjev (Uradni list RS, št. 56/99 in 52/02).
7. Sklep o revidiranju poslovanja vzajemnih skladov (Uradni list RS, št. 3/97 in 11/98).
8. Sklep o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila pokojninskega sklada (Uradni list RS, št. 80/03).
9. Sklep o revidiranju poslovanja investicijskih družb in pooblaščenih investicijskih družb (Uradni list RS, št. 3/97 (popr. 7/97) in 11/98).
10. Sklep o podrobnejši vsebini povzetka revidiranega letnega oziroma polletnega poročila investicijskega sklada (Uradni list RS, št. 80/03).
11. Sklep o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila investicijskega sklada (Uradni list RS, št. 80/03).
12. Sklep o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila družbe za upravljanje (Uradni list RS, št. 80/03).

SUMMARY ● *The auditor has been increasingly taking over the role of a supervisor in the business world. Almost with every new act governing the operation of and supervision over an individual economic (legal) entity, the auditor is vested with one of the supervising roles. This also occurs in the area of investment funds and management companies. In this article, we will particularly deal with the auditor's reporting duties according to the Investment Funds and Management Companies Act. Thereby, the reports that have to be prepared by the auditor are divided into "conventional" reports on the audited financial statements and into special purpose reports depending on the type of legal entity the operation of which is subject to reporting. In such case, it is particularly important which international standards of auditing regulating the auditor's reporting should be applied.*

Key words ● *auditing, annual reports, financial statements, investment funds, management companies, mutual pension funds, auditor's reporting, special purpose reports.*

Priloga 1: Primer neprilagojenega poročila o stanju notranjih kontrol v družbi za upravljanje

REVIZORJEVO POROČILO O STANJU NOTRANJIH KONTROL[12]

NASLOVNIK …

Revidirali smo sistem notranjih kontrol družbe za upravljanje ABC za leto 200X, končano 31. decembra 200X. Za vzpostavitev notranjih kontrol in njihovo delovanje je odgovorno ravnateljstvo družbe za upravljanje ABC. Naša naloga je izraziti o sistemu notranjih kontrol mnenje na podlagi revizije.

Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev primernega zagotovila, da je sistem notranjih kontrol v družbi vzpostavljen v skladu z (…opišemo kriterije, na podlagi katerih smo to presojali…) ter da je zagotovljeno njihovo delovanje. Revizija vključuje spoznavanje ureditve računovodenja in notranjega kontroliranja ter preizkuševalno preverjanje ustreznih dokazov o zasnovi notranjega kontroliranja ter delovanju notranjih kontrol. Prepričani smo, da je naša revizija primerna podlaga za naše mnenje.

Po našem mnenju je sistem notranjih kontrol v družbi za upravljanje ABC v letu 200X v vseh bistvenih pogledih zasnovan v skladu z …(navedemo kriterije, na podlagi katerih smo presojali) ter v vseh bistvenih pogledih deluje.

Datum

Naslov REVIZOR

[12] problem, ki se poraja pri poročilu o stanju notranjih kontrol je, na to pa bodo dali odgovor predpisani vzorci tabel in vprašalnikov, v kakšnem obsegu je mišljeno revidiranje notranjih kontrol, ali gre tu dejansko samo za stanje torej da so kontrole vzpostavljene, ali tudi za revidiranje njihovega delovanja. V zvezi z vzpostavljenim sistemom notranjih kontrol pa revizor naleti na problem objektivnosti mnenja zaradi odsotnosti splošno veljavnih kriterijev za presojanje ustreznosti oziroma kvalitete sistema.

Priloga 2: Primer neprilagojenega poročila o vrednosti enote premoženja vzajemnega sklada

REVIZORJEVO POROČILO, O VREDNOSTI ENOTE PREMOŽENJA VZAJEMNEGA SKLADA

NASLOVNIK …

Revidirali smo vrednosti enote premoženja vzajemnega sklada ABC, ki izhajajo iz priloženega seznama objavljenih vrednosti za poslovno leto 200X, končano 31. decembra 200X. Za ta seznam je odgovorno ravnateljstvo vzajemnega sklada ABC. Naša naloga je izraziti o tem seznamu mnenje na podlagi revizije.

Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja in sklepom o podrobnejši obliki, najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in poročila o revidiranju letnega poročila investicijskega sklada (Uradni list RS, št. 80/03; odslej sklep). Sklep določa obseg revizijskih postopkov, standardi zahtevajo od nas načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev primernega zagotovila, da seznam ne vsebuje bistveno napačnih navedb. Revizija vključuje preizkuševalno preverjanje dokazov o zneskih in razkritjih v seznamu. Revizija vključuje tudi presojanje uporabljenih računovodskih standardov in pomembnih ocen ravnateljstva ter ovrednotenje celovite predstavitve seznama. Prepričani smo, da je naša revizija primerna podlaga za naše mnenje.

Po našem mnenju je seznam objavljenih vrednost enote premoženja vzajemnega sklada za poslovno leto, ki se je končalo 31. decembra 200X, v vseh bistvenih pogledih resnična in poštena slika vrednosti enote premoženja vzajemnega sklada, izračunana v skladu s predpisi in na podlagi računovodskih izkazov, sestavljenih na podlagi sklepa o vsebini letnega in polletnega poročila, določenega v prvem odstavku 89. člena ZISDU-1, in ob upoštevanju določb ZISDU-1.

Datum

Naslov REVIZOR

Priloga 3: Primer neprilagojenega poročila o izpolnjevanju pravil o obvladovanju tveganj, ki jih je za investicijski sklad predpisala družba za upravljanje

REVIZORJEVO POROČILO O IZPOLNJEVANJU PRAVIL O OBVLADOVANJU TVEGANJ

NASLOVNIK …

Pri investicijskem skladu ABC smo revidirali njegovo upoštevanje pravil o obvladovanju tveganj v poslovnem letu 200X, ki se konča na dan 31. decembra 200X, predpisanih s strani družbe za upravljanje CBA z dne 1. januarja 200X.

Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev primernega zagotovila, da je investicijski sklad ABC upošteva pravila o obvladovanju tveganj. Revizija vključuje preizkuševalno preverjanje ustreznih dokazov. Prepričani smo, da je naša revizija primerna podlaga za naše mnenje.

Po našem mnenju je investicijski sklad ABC v poslovnem letu 200X, ki se konča 31. decembra 200X, v vseh bistvenih pogledih upošteval pravila o obvladovanju tveganj, predpisanih s strani družbe za upravljanje CBA z dne 1. januarja 200X.

Datum

Naslov REVIZOR